Moona Rantala (toimittaja)

Fanikulttuurit ovat usein tytöille voimavara, mutta silti niiden vähättelyyn törmää usein. Nuorisotutkimuksen tutkijatohtori Heta Mulari, minkälaisia stereotypioita tyttöihin ja heidän fanitukseen usein liitetään?

Heta Mulari (asiantuntija)

Mä koen, että tämmöiset stereotypiat, niin ne liittyvät ylipäätään siihen meidän käsityksiin, yhteiskunnallisiin käsityksiin ja normeihin, jotka liittyy siihen, että miten me ajattelemme nuorta feminiinisyyttä ja tyttöyttä ja toisaalta myös nuorta maskuliinisuutta, että meillähän jatkuvasti tuotetaan yhteiskunnassa eri instituutioissa, koulussa, mediassa ja näin edelleen käsityksiä siitä, että minkälaista on tämmöinen hyväksyttävä tyttöys vaikkapa. Ja musta tuntuu, että ylipäätään tyttökulttuurit, jos sitä miettii laajemmin, niitä on usein ajateltu vähän semmoisina vähempiarvoisina, ehkä Ylen katsoen suhtauduttu. Tosi hyvä esimerkki mun mielestä viime vuosilta on tämä keppihevosilmiö vähän nuorempien tyttöjen kohdalla, johon kohdistui tosi paljon tämmöistä, ihan tosi halventavaa puhetta vaikka sosiaalisessa mediassa. Ehkä tämmöinen tekeminen, joka nimenomaan mielletään semmoiseksi, että se on tyttöjen omaa tekemistä ja keskinäistä, vaikka sitten fanittamista, niin siihen liittyy usein tämmöistä niin kuin halveksivaa, ylenkatsovaa asennetta. Ja toisaalta ehkä sitten kannattaa huolta tämmöisistä niin sanotuista hysteerisistä faneista, että sitten voidaan ehkä patologisoida sitä ilmiötä tällä lailla. Ja siihenhän on hirveän pitkät juuret kylmään yhteiskunnassa, että miten on ajateltu niin sanotuista hysteerisistä faneista.

Moona Rantala (toimittaja)

Miksi tyttöjen kiinnostuksen kohteita helposti vähätellään tai pidetään vähemmän vakavasti otettavina?

Heta Mulari (asiantuntija)

No mä näen, että se liittyy ylipäätään meidän just yhteiskunnassa aika syvällä ja meidän länsimaisessa kulttuurissa syvällä oleviin käsityksiin siitä, että mikä on semmoista vakavasti otettavaa nuorten kulttuuria. Siinä helposti naisten ja erityisesti nuorten naisten tekemiset, niin ne on just määritelty vähän semmoisena, että no niistä kasvetaan yli tai että ne ovat semmoisia, ei niin vakavasti otettavia. Ja niin kuin ehkä tuossa sanoinkin, niin se on aika tiukassa tämä ajattelutapa.

Moona Rantala (toimittaja)

On kuullut, että tyttöjen faniutta kuvaillaan sanalla hysteria, niin miten tyttöihin liitetyt ominaisuudet, kuten tunteellisuus tai innostuneisuus, nähdään yhteiskunnassa?

Heta Mulari (asiantuntija)

Jos tämmöistä ihan karkeaa jakoa ajatellaan, niin useinhan on jotenkin maskuliinisuuteen, yhdistetään semmoinen rationaalisuus ja järki länsimaisessa kulttuurissa sitten taas feminiinisyyteen tämmöinen tunteiden ilmaisu, tunteellisuus. Vaikka sitten kun mä ajattelen niin kuin feministisenä tyttötutkijana sitä, niin siis kyllähän kaikkeen, aivan kaikkeen, mitä me teemme. Siihen liittyy tunneulottuvuus. Ja ehkä sitten tämmöinen, mä näen sen hysterian jotenkin myös sillä lailla, että siinä on jotain ehkä yhteiskunnallisesti pelottavaakin, koska siinähän tytöt käyttäytyvät hyvin kovaäänisesti ja he ottavat tilaa, jos he käyttäytyvät sillä tavalla niin kuin esimerkiksi keikoilla kovaa huutaen tai tällä tavalla, tai ottaen muuten tämmöisen voimakkaan tunteen kautta tilaa haltuun. Niin se on erityisesti semmoinen asia, mitä ei ehkä semmoiseen keskiluokkaiseen normatiiviseen tyttöyteen ole kauheasti liitetty. Mut sit toisaalta mä näen sen niin kuin ilon ja innostuneisuuden, mitä vaikka tyttöjen fanikulttuureissa muodostuu, niin sehän on tosi iso voimavara ja voi nähdä mun mielestä semmoisena yhteisön luojana ja ihan niin kuin yhteiskunnallisena voimavarana myös, mitä ei ehkä aina tunnisteta niin hyvin.

Moona Rantala (toimittaja)

Miten sukupuolistereotypiat sit taas vaikuttavat siihen, miten fanit nähdään julkisuudessa?

Heta Mulari (asiantuntija)

Helposti, jos on joku tämmöinen tyttöjen erityisesti fanittama ilmiö, on se sit musiikkia tai niin sitä ei tosiaan helposti ehkä oteta yhtä vakavasti kuin vaikka sitten, että jos on joku poikien suosima ilmiö. Tai ehkä puhutaanko ylipäätään poikien kohdalle niin paljon fanittamisesta, että siinä käytetään ehkä jotain ihan toisia sanoja. Onko se sitten innostusta tai kunnianhimoa tehdä jotain asioita ja sitten tämä fanittamisen käsite, niin sitä käytetään aika sukupuolittuneesti liittyen just tyttöjen omaehtoisiin tämmöisiin kulttuurimuotoihin.

Moona Rantala (toimittaja)

Mikä merkitys faniyhteisöllä voi olla tytöille?

Heta Mulari (asiantuntija)

No mä näen, että se voi olla tosi iso, ja esimerkiksi noista digitaalisista faniyhteisöistä niistä on tehty aika paljonkin tutkimusta, ja siellä on nostettu just esiin esimerkiksi tämmöistä yhteisöllisyyttä, luovuutta, no kaverien löytämistä, semmoista itse tekemistä, joka voi olla tosi tärkeää niille tytöille, jotka siinä yhteisössä on. Jotenkin erityisesti ehkä, jos miettii sitä digitaalista. tilaa, niin jos sattuu asumaan jossain kauempana, vaikka Suomessa maaseudulla, jossa ei ehkä sit olekaan henkilöitä, jotka fanittaisivat samaa asiaa kuin sinä, niin sen digitaalisen tilan kautta sä voit löytää sit ihmisiä, jotka on kiinnostunut samoista asioista.

Moona Rantala (toimittaja)

Minkälaisia vahvuuksia tyttöjen muodostamissa yhteisöissä on?

Heta Mulari (asiantuntija)

No ylipäätään mä näen, että kaikki yhteisöt on ne sit digitaalisia tai materiaalisia tai useimmitenhan ne on nykyään niitä molempia kummassakin tilassa, niin kuin toteutuu. niin ne ovat aina jollain lailla toki hieman ristiriitaisia, että niissä kaikkiin yhteisöihin liittyy aina myös vallankäyttöä, ikinä mikään yhteisö on täysin semmoinen ruusunpunainen, mutta samaan aikaan mä jotenkin haluan nostaa esiin sen, että niissä faniyhteisöissä on hirveän paljon jakamista ja semmoista oman luovuuden kehittämistä ja on se sitten musiikkia tai tanssia tai vaikka kirjoihin liittyvää kirjoittamista.

Moona Rantala (toimittaja)

Miksi tyttöjen innostus ja intohimo voi olla yhteisöllisesti merkittävää?

Heta Mulari (asiantuntija)

Tuo on mun mielestä tosi hyvä pointti yhteiskunnallinen voimavara liittyen tyttöjen tekemiseen. Siis nuorisotutkijana on pakko kommentoida sitä, mitä meillä on viime vuosina uutisoitunut. Me kaikki tiedetään, että minkä moinen on meidän yhteiskunnallinen ja tämmöinen maailmanpoliittinen tilanne on, että tähän liittyy paljon sotaan liittyviä uhkia, polarisaatiota, me elämme ilmastokriisin aikaa, työttömyyden aikaa ja näin edelleen. On paljon siis monenlaisia tämmöisiä synkkiä isoja asioita. ja paljon on uutisoitu siitä, että miten nuorten tulevaisuususko on myös tässä ajassa niin hiipunut. Ja mä en sano sitä, että fanittaminen ratkaisisi tällaisia asioita sinällään, että siihen tarvitaan ihan oikeita toimia. Mutta samalla mä ajattelen, että tämmöinen fanittaminen, luova tekeminen, yhteisöllisyys, siitä syntyvä ilo ja innostus, niin ne voi olla tosi isona semmoisena voimavarana tämmöisessä tilanteessa. Ne voi tuoda semmoista vähän toisenlaista olemista ja semmoista luovuutta, ystäviä, että mä näen. Sillain kyllä tosi isoina voimavaroina, enkä vaan semmoisen oman kasvun kannalta, vaan sen kannalta, että voi kokea olevansa osa jotain yhteisöä.

Tämä on Radio Moreeni.